

Reewild in Vlaanderen : veranderingen sinds 1999

Ter gelegenheid van de nationale trofeeëntentoonstelling in Lavaux-St.-Anne (1999) schreef wijlen Frans Van Passel een stuk over het reewildbeheer in Vlaanderen. Ondertussen kwamen de wildbeheereenheden in Vlaanderen volledig tot ontwikkeling en werd er een nieuw openingsbesluit goedgekeurd voor de periode 2003-2008. In deze tekst geven we een overzicht van de gevolgen daarvan op het reewildbeheer in Vlaanderen.

Een aantal belangrijke wijzigingen in het reewildbeheer waren een rechtstreeks gevolg van het invoegen treden van het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 april 2000 met betrekking tot wijzigingen van het besluit van 1994 over het afschotplan.

Zo werd door dit wijzigingsbesluit in Vlaanderen het gebruik van labels verplicht (zie foto 1). Aan elk geschoten dier moet nu een label bevestigd worden boven het hielgewricht. Dit label mag niet verwijderd worden zolang het ree in onversneden toestand is. Jaarlijks worden door de woudmeesters, samen met de goedgekeurde afschotplannen, een kleine 6000 labels uitgedeeld. De labels hebben een uniek nummer dat op het meldingsformulier genoteerd moet worden. Net zoals bij edelherten moeten dag en maand waarop het dier geschoten werd uit het label gesneden worden.

Ree met label bevestigd boven het hielgewricht van de achterpoot

Dit besluit veranderde eveneens de periode waarvoor een aanvraag gebeurt van een jachtseizoen naar een kalenderjaar. Het afschot dat vroeger in de maand maart werd aangevraagd voor de bokken die in de zomer van datzelfde jaar geschoten werden en voor de geiten en de kitsen die in het daaropvolgende kalenderjaar geschoten worden, wordt nu in september aangevraagd voor de geiten en kitsen en de bokken die in het daaropvolgende kalenderjaar geschoten zullen worden.

Ook moet nu de grootte van het bestand op 15 september in plaats van op 15 maart doorgegeven worden. Deze aanpassing maakt

een betere schatting van het voortplantingssucces mogelijk op basis van analyses van de afschotgegevens van de geiten en smalreeën en van observaties gedurende de zomerjacht,

Een tweede zeer belangrijke maatregel, voor wat betreft het reewildbeheer, is het invoeren van een minimale vereiste oppervlakte. Het openingsbesluit voor de periode 2003 - 2008 bepaalt immers dat de reewildjacht enkel kan beoefend worden wanneer het jachtterrein ofwel minstens 250 ha bos (of kleine landschapselemen-

ten) omvat ofwel minstens 1000 ha groot is. De erkende wildbeheereenheden voldoen automatisch aan deze laatste voorwaarde. Aanvankelijk werd er links en rechts in jagerskringen nog geprotesteerd tegen deze bijkomende beperking. Momenteel beamen de meeste jagers echter dat deze maatregel een goede en noodzakelijke stap is om een 'populatiebeheer' van reeën mogelijk te maken. In 2002, voor deze nieuwe maatregel van kracht werd, was de totale geschatte reewildstand per afschotplan in 75% van de gevallen kleiner dan 40 dieren. In de helft van de gevallen ging het zelfs over minder dan 21.5 dieren. Na het invoegen treden van het besluit steeg dit aantal in meer dan de helft van de afschotplannen tot minimaal 148 dieren. In een kwart van de gevallen gaat het zelfs over 250 dieren of meer. Deze stijging is vooral een gevolg van de toename van de oppervlakte bos per afschotplan. Deze oppervlakte steeg van minder dan 80 ha in 50% van de gevallen in 2002 tot meer dan 625 ha in 50% van de gevallen in 2005 (zie tabel). Bovendien verminderde het papierwerk sterk in dezelfde periode. In 2002 werden er nog 338 afschot-

aanvragen ingediend, waarvan er 312 toegekend werden (92%). In 2005 daalde het aantal aanvragen tot 121, waarvan er 115 toegekend werden (95%). In tegenstelling tot wat gevreesd werd door sommigen ging dit alles niet gepaard met een toename van gebieden waar geen reewildbeheer meer plaats vindt, en werden er evenmin minder reeën geschoten. Integendeel! Momenteel zijn er zelfs iets meer dan 1000ha bos méér opgenomen in de afschotaanvragen en is het totaal toegekende afschot in de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams Brabant met circa 1000 reeën gestegen t.o.v. 2002. In 2002 en 2004 werden ook in West-Vlaanderen respectievelijk Oost-Vlaanderen afschotplannen voor reewild goedgekeurd. Hoewel het nog steeds over relatief kleine aantallen gaat - een toegekend afschot van 17 reeën in West-Vlaanderen en 14 in Oost-Vlaanderen voor 2005 - is dit toch een belangrijk nieuw gegeven voor Vlaanderen. Omdat reeën in deze provincies pas na het ontstaan van de wildbeheereenheden verschenen, kan hier automatisch gestart worden met een reewildbeheer op wildbeherniveau, ipv op jachtrevierniveau.

Om het reewildbeheer nog verder te optimaliseren werd recent ook een project opgestart door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer waarin de bruikbaarheid van reewild-populatiekenmerken (bioindicatoren) als instrument om het gevoerde reewildbeheer te evalueren en waar wenselijk bij te sturen, geëvalueerd wordt. In acht 'pilotowildbeheereenheden' die ervaring hebben met reewildbeheer en reewildonderzoek, worden stalen verzameld van geschoten reeën zoals baarmoeders, ovaria, onderkaken, nieren, lever en milt. Deze gegevens, in combinatie met de informatie op de meldingsformulieren zullen ons toelaten de actuele status van de reewildpopulaties te bepalen en een idee te krijgen van de verschillen in reewildbeheer tussen de gebieden. Indien blijkt dat deze populatiekenmerken in Vlaanderen een bruikbare maat zijn voor de status van de aanwezige reewildpopulaties en het beheer ervan zijn, zou het gebruik van deze biologische kenmerken een belangrijkere rol kunnen spelen bij het evalueren en goedkeuren van reewildafschotaanvragen.

Tabel 1: Vergelijking van de kenmerken van de afschotaanvragen in 2002 en 2005 (bron: wildbeheerdatabank Vlaanderen)

Kenmerken per afschotaanvraag	2002		2005	
	Mediaan (*)	3de Kwartiel (**)	Mediaan	3de Kwartiel
Oppervlakte jachtgebied	231	580	2721	4396
Beboste opp.	80	202	624	1088
Geschatte wildstand	21.5	40	148	245
Gevraagd afschot	6	12	37	68
Toegekend afschot	8	20	40	77

* mediaan: de helft van alle afschotplannen wordt gekenmerkt door waarden die groter of kleiner zijn dan deze waarde. De mediaan is met andere woorden de 'middelste' waarde van alle afschotplannen.

** 3de kwartiel: 75% van alle afschotplannen wordt gekenmerkt door een waarde die lager is dan deze waarde

De toekomst zal nog moeten aantonen in hoeverre het invoeren van de minimale oppervlaktevereiste, ook in de andere provincies effectief leidt tot meer samenwerking tussen de verschillende jachtrechtvaarders en een beheer op populatieniveau i.p.v. jachtveldniveau.

Dr.ir. Jim Casaer
 Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer
 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
 Gaverstraat 4
 9500 Geraardsbergen

La situation du Chevreuil en Flandre depuis 1999

Depuis l'Exposition nationale de trophées de Lavaux Sainte Anne en 1999, les Unités de gestion de la faune sauvage (en abrégé en néerlandais : WBE's qui correspondent aux Conseils cynégétiques de la Région wallonne) se sont complètement développées et un nouvel Arrêté quinquennal 2003-2008 est entré en vigueur.

L'Arrêté du Gouvernement flamand du 14 avril 2000 modifiant celui de 1994 relatif au plan de tir a introduit l'usage obligatoire du bracelet que doit porter, jusqu'à la découpe, tout chevreuil tiré en Flandre. 6.000 bracelets sont distribués annuellement lors de l'approbation des plans tirs. Une autre modification étant l'introduction des demandes de plan de tir et la remise des résultats des recensements en septembre et non plus en mars comme auparavant, permet une meilleure évaluation du cheptel sur base des données des tirs et des observations opérées durant la chasse d'été.

D'autre part, l'Arrêté d'ouverture 2003/2008 a modifié les exigences de superficie pour la chasse au chevreuil. Le territoire de chasse doit contenir soit au moins 250 Ha de bois soit au moins 1000 Ha. En 2002, avant l'entrée en vigueur de ces diverses mesures, l'estimation du nombre de chevreuil par plan de tir était inférieure à 40 têtes et même de 21,5 têtes dans la moitié des cas. Cette estimation est passée, après 2002, à un minimum de 148 têtes dans 50% des cas et même dans 25% des cas à plus de 250 têtes. Cette exigence de superficie a eu aussi une conséquence sur le travail administratif : on est passé de 338 demandes de plan de tir en 2002 à 121 en 2005. Les craintes que diminue le nombre de territoires où la gestion du chevreuil aurait été possible et de diminution du nombre de che-

vreuils tirés ne se sont pas avérées. Que du contraire, puisque la superficie globale pour laquelle des plans de tirs ont été demandés a augmenté d'environ 1.000 Ha et que pour les provinces d'Anvers, du Limbourg et du Brabant flamand, le nombre de chevreuils tirés est de près de 1.000 unités supérieur aux résultats de l'année 2002. En outre, des plans de tirs pour le chevreuil ont été attribués en Flandre occidentale et en Flandre orientale (en 2005, respectivement 17 et 14 chevreuils). L'apparition du chevreuil dans ces deux provinces étant postérieure à la création des WBE's, sa gestion peut se dérouler dès le début au niveau de la WBE et non plus à celui d'un territoire de chasse. L'avenir nous dira en quoi l'introduction d'une superficie minimale conduit, également dans les autres provinces, à plus de collaboration entre les différents titulaires d'un droit de chasse et à une gestion dépassant le cadre d'un territoire de chasse.

Dr.ir. Jim Casaer

Institut de la forêt et de la gestion du gibier,
Ministère de la Communauté flamande.
(Traduction synthétique : RSHCB)

Afin d'encore plus optimiser la gestion du chevreuil, l'Institut de la forêt et de la gestion du gibier vient de lancer un projet dans lequel l'usage des données de la population de chevreuil (les bio-indicateurs) est étudié comme instrument destiné à évaluer la gestion mise en œuvre du chevreuil et à déterminer les mesures à prendre. Dans 8 unités pilotes qui ont déjà une expérience en matière de gestion du chevreuil et de recherche sur ce gibier sont rassemblés des échantillons de chevreuils tirés (matrice, ovaires, mâchoire, reins, foie et rate). Ces données recoupées avec les informations retrouvées sur le document de mortalité permettront de déterminer la situation actuelle de la population de chevreuil et de se faire une idée des différences de gestion du chevreuil entre les territoires.

S'il apparaît que ces données biologiques du chevreuil en Flandre sont une mesure utilisable pour l'établissement de l'état de la population présente de ce gibier et de sa gestion, l'usage de celles-ci pourrait jouer un rôle important pour l'évaluation et l'approbation des demandes de plan de tir du chevreuil.

Tableau 1 comparaison des données des demandes de plan de tir en 2002 et 2005
(source : banque de données de la faune sauvage Flandre)

Données par demande de plan de tir	2002		2005	
	Moyenne (*)	75 % (**)	Moyenne	75 % (**)
Superficie du territoire	231	580	2721	4396
Superficie boisée	80	202	624	1088
Estimation du gibier	21.5	40	148	245
Plan de tir demandé	6	12	37	68
Plan de tir accordé	8	20	40	77

* moyenne = la moitié de tous les plans de tir qui ont des données dont la valeur est plus grande ou plus petite que celles-ci. Autrement dit, « moyenne » est la moyenne de tous les plans de tir. ** 75% de tous les plans de tir ont des données dont la valeur est plus basse que celle du tableau